

Andreas Daniel Habichhorst   Johann Lectow

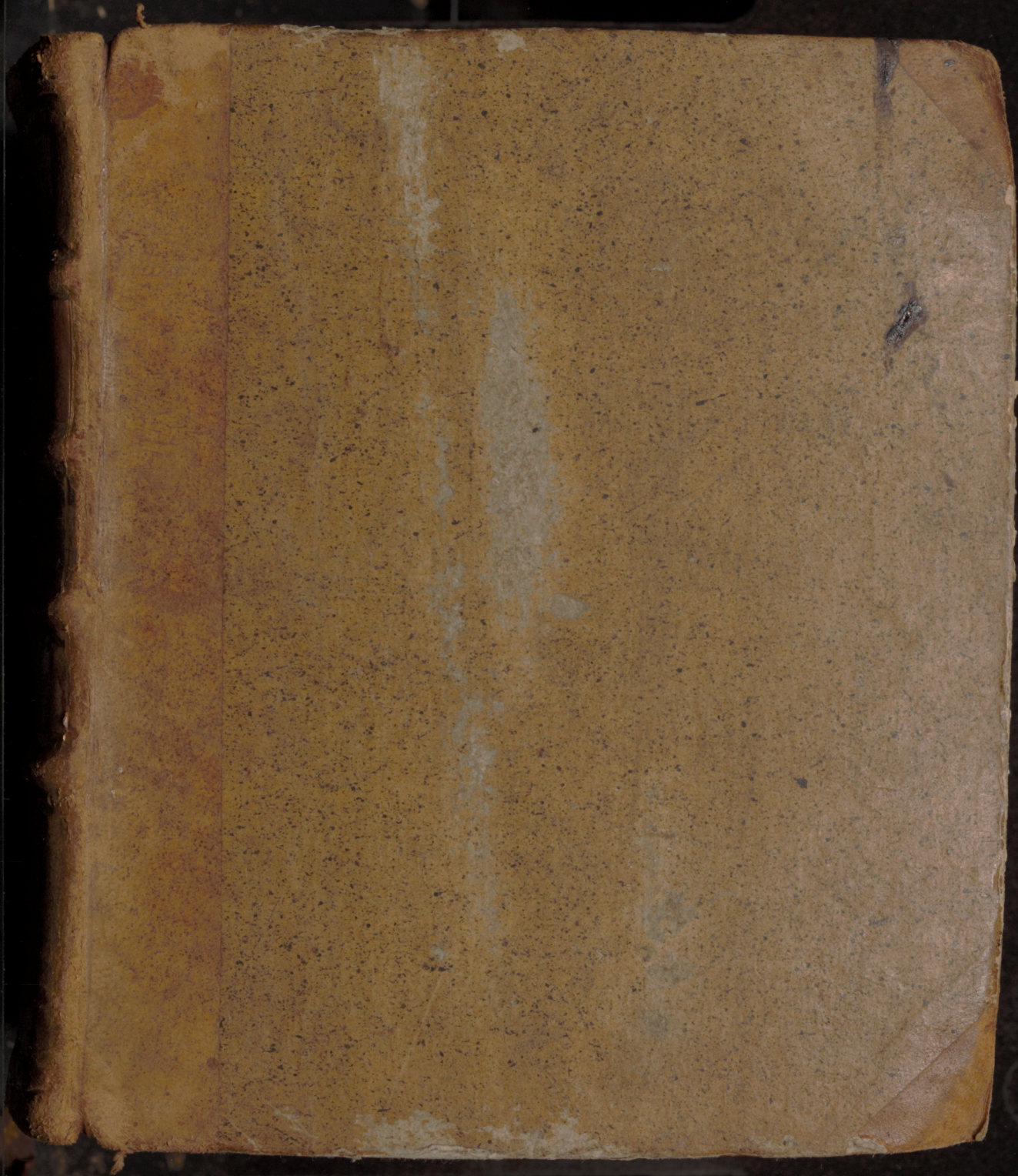
**Dissertatio Patristico-Theologica Ad Augustanae Confess. Articulum II.
Abusuum, De Coniugio Clericorum, Ex Ipsius Iuris Canonici Monumentis Passim
Latitantibus Contraq[ue] Papatum, Proprio Canonum Gladio Iugulandum, Fortiter
Militantibus, Aliisque Canonistarum Et Pontificiorum Testimoniis, Paulo Planius
Comprobato Pleniusque Communito**

Rostochii: Richelius, 1698

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn862075068>

Druck   Freier Zugang

N. K. — 2 (129.)

1. Stolle, de vita eremitica.
2. Hollmann, De iure consequentiarum.
3. Habichhorstius de conjugio clericorum.
4. Mothmüller, de poenis haereticorum.
5. Jacobus, ad titulum primum libri XVI ff. de Sto. Velazano.
6. Schaeffer, de senectute tempore quadragesimae.
7. Müller, de iudicationibus et p. ejus praeparationis et effectu in megasoli.
8. Bodinus, de barattaria non in laqueo, non in huius.
9. Bodinus, de actione familiaris ex co. fructu.
10. Bodinus, de peritis et in peritis omnipotentibus, nuntius, suppositi.
11. Rivinus, de pactis dotatibus in quantum statuti derogant, vel minus?
12. Bodinus, de contractibus sumorum potestatum, vnde Contractum pignus
demonstrat, unde si nuntius non vult, si pignus.
13. Bodinus, de obligatione boni juris divini.
14. Bodinus, de illicita a principibus protestantibus provocatione in causis
ecclesiasticis.
15. Bodinus, de restringenda libertate matrimonii inveniendi.
16. Bodinus, errores communes circa matrimonialia.
17. Bodinus, de conjugio illicito.
18. Bodinus, de iure iurisdictionis et vera ingenuitate.
19. Bodinus, de moderno testamentorum abusu.
20. Bodinus, de errore communi circa venditiones quae in scriptis
conficiuntur, non sicut in antiquis.
21. Bodinus, de testamentis irrevocabilibus.
22. De voden, de iure periculoso.
23. Ill de interesse.
24. Schartum, de differentiis juris civilis et canonici.
25. Schaeffer, de advocato iniuriante.
26. Dinogen, de vera aetate nuptialis foeminae minorum estenta.
27. Dinnes, de iusto non potius regimendo et quatenus in
circumvenire contractus licet.
28. Frederici, de appellationibus atque provocationibus ad fidei
iudicium.
29. Ambrosius, de iure De iurisdictione in Corona pitea p. arrium
iurisdictione quoniam actor causam agendi a principe p. habeat.

30. Connadi, De inaequali masculorum et feminarum secundum
jura Cimbrica successione.
31. Croll, publicam ceremoniam qua urbes condantur.
32. Croll, De deposito cum fideicommissis utili ut res post mortem
deponentis tertio restituatur.
33. Croll, utrum divisio per sortitionem facta ob lesionem rescindi
possit.
34. Croll, portionem statutariam marito ab uxore bona mente
adimiposse.
35. Croll, utrum Laudo legato ejus aestimatio debeatur.
36. Croll, De debito et hypotheca conditionali.
37. Croll, De jurjurando supposito rito quod sine probatione decerni,
tur.
38. Croll, De laude nuda imprimis judiciari et legitima.
39. Croll, De communione maritali et indissolubili
40. Croll, De sermone maritali cum uxore testamenti. Leicadi causa.
41. Ginchmaier, De civitatibus hanseaticis.
42. Ludwig, De juribus germanicis fidei cognatis.
43. Ludwig, De Colonis adscriptitiis, Vetus Liber & Quam de Cinnabum.
44. Ludwig, De conductione villarum, Paul Pindal = Lissa, Major u. Vissling, Sen.
an Haupt.
45. Dannebergmann Ludwig, De jure, quod filii gallicani rex in Catharin-
giam postulerit usurpavitque hactenus.
46. Ludwig, scriptum Juliani contra philosophos Christianos.
47. Ludwig, De Leraven fexto, non duu & fied-vindens,
48. Ludwig, De hagenstolziata otale, in geminis lutei part. I. Def. et Pap. Pp.
49. Sloger, De jure septidui in specie de septidui profectione, Pap. Pp.

DISSERTATIO PATRISTICO-THEOLOGICA
Ad AUGUSTANÆ CONFESS. ARTICULUM II. ABUSUUM,
DE

CONJUGIO CLERICORUM,

EX IPSIUS

JURIS CANONICI

MONUMENTIS PASSIM LATITANTIBUS

CONTRAQ;

PAPATUM, PROPRIO CANONUM GLADIO JUGULANDUM,
FORTITER MILITANTIBUS,

ALIISQVE CANONISTARUM ET PONTIFICIORUM TESTIMONIIS,
PAULO PLANIUS COMPROBATO PLENIUSQVE COMMUNITO,

QVAM

Auxilio DEI-Hominis & R. FCtis Theol. consensu,

PRÆSIDE

ANDREA DANIELE HABICHHORSTIO,

S. Th. D. ejusdemq; PP. & Seren. Duc. Mekl. Con-
filiario Consistoriali, Collegiique Professorum Ducalium
ac FCtis Theol. Seniore,

*ad. d. 28. Maji. A. 1698. publica collationi Academica
in Aud. Maj. sistit*

JOHANNES LECTOW,

Wismariensis.

ROSTOCHII, Typis JACOBI RICHELII, Ampliff. Senat, Typogr.

INCLUTÆ WISMARIENSIIUM REIPUBL.
DOMINIS

CONSULIBUS

GRAVISSIMIS MERITISSIMISQVE,
VIRIS MAGNIFICIS, NOBILISS. CONSULTISS.
DN. JOACHIMO PARISIO,
DN. FRIDERICO WAGNERO,
DN. HINRICO REIMARO,
MUSARUM PATRONIS MUNIFICENTISSIMIS,
DNNN. MOECENATIBUS & PROMOTORIBUS
observandissimis:

Nec non

VIRIS PERQVAM REVERENDIS, AMPLISSIMO & PRÆCLARISSIMIS,
DN. M. ~~Thre~~ Gott DANIELI COLBERGIO,
Ecclesiæ ad D. Nicol. ap. Wismarienses Pastori dexterrimo,
Consistoriiqve ibid. Regii Assessori fulgidissimo,
DN. JOHANNI FRANCISCO ~~Wilgrim~~/
Ejusdem Eccles. Nicol. Diacono laudatissimo,
DN. M. JOACHIMO CLINTHIO,
ad ædem Spiritus S. Pastori dignissimo,
DNNN. FAUTORIBUS & PATRONIS singulariter colendis,
Dissertationem hanc Theologicam

*In observantia & gratitudinis obsequiis, monumentum,
cum voto perennaturæ felicitatis,
obsequiosissimè consecrat*

JOH. LECTOW, Resp.

כְּשֶׁן אֲבִיר

DE

CONJUGIO CLERICORUM.

Ost nefandam Cœnæ Dominicæ mutilationem vel *πτελοκλειψίαν*, Confessores Augustani iniquam statim legem Pontificiam de *calibatu Sacerdotali* impugnant suorumque simul Ecclesiastarum Conjugium propugnant. Cum enim Reformationis tempore Doctores nostri pessimè à Pontificiis traducerentur, quasi in hoc laborarent unice, ut excusso castitatis iugo vinculisque cælibatus solutis, conjugium ineuentes, suas explerent libidines, hinc secundo statim abusuum Articulo legem illam Cælibatus sacerdotalis excutere consultum iudicarunt; qvippe quam conducti sedis Apostaticæ & acatholicæ Paterculi, tanquam præcipuum dictæ sedis nervum, variis sophismatum coloribus palliare gestiebant, quæ tamen illucescentis Evangelii splendore ita est detecta, uti jam quivis impuritatem, errores & avaritiam, quæ sub velo hoc papistico vel castitatis specie occultantur, deprehendat. Partes verò Articuli hujus duas esse, & priorem quidem *κατασκευαστικὴν* tribus præcipuè argumentis, 1. ab *autoritate S. Scripturæ* 2. à *praxi veteris Ecclesiæ* & *Canonum voluntate*, 3. à *iustis rationibus* petitis, *Clerogamiam* probare; posteriorem verò *ἀνασκευαστικὴν* tribus similiter rationibus *Cælibatum Clericorum* refutare, quod sc. lex illa cælibatus 1. *doctrinam sapiat Diabolicam*, 2.

A

merum

merum sit inventum humanum, puriori orthodoxa Ecclesia i-
gnotum 3. pluribus scandalis, periculis & incommodis obnoxia:
quibus subjungunt πῶλον ψυ, qva respondetur ad objectio-
nem de voto continentia, qvò obstat matrimonio clerico-
rum videbatur, Lector sedulus facile animadvertet. Nos
illis Confessorum vestigiis inhæsuri & qvatuor cumprimis
ARTICULI *hujus argumenta, fulgidissimis ipsius juris Ca-*
nonici Confessionibus & monumentis munituri, pro for-
mando controversiæ statu præmonemus, cardinem con-
troversiæ i. non verti in hoc, an Conjugium & calibatus purus
DEO probetur? qvanqvam Pontificii de conjugio contu-
 meliosè loqvuntur: Bellarminus enim l. 2. de Monachis c. 30.
 audet scribere & Apostolo contradicere: *utrumq; est malum*
& nubere & uri: imò pejus est nubere. Costeri & Gretseri im-
 pudentissima effata audiemus deinceps th. i. §. i. Utrumq;
 verò vitæ genus DEO probari, testatur Scriptura i. Cor. 7.
 14. 32. 34. Matth. 19. 6. 12. testatur & Jus Canonicum, ana-
 thema dicens vituperantibus nuptias c. si quis 4. & 5. dist.
 30. c. si quis nuptias 12. dist. ead. c. si quis vituperat 8. dist. 31.
 Nec (2) controvertitur, *utrum vite genus sit præstantius:* uti
 enim variant personarum circumstantiæ, temporumqve
 & locorum conditio, ita jam cælibatui conjugium, jam ve-
 rò ille huic antecellit. i. Cor. 7. 2. 9. 26. 32. Nec qværitur (3)
utrum omnes Ecclesiæ Ministri necessariò esse debeant conjugati:
 nos enim illis Ecclesiæ Ministris, qvi continentia dono sunt
 præditi, extra conjugium vivere concedimus. Neq; tan-
 dem (4) controversia in præsentia est, *num jure divino & qvi-*
dem scripto Ecclesiæ Ministris conjugium sit prohibitum? Hoc
 enim pro nobis contra Jodocum Clichtovaum aliosqve pro-
 pugnat Bellarminus, ceteroqvi cacodoxiæ Pontificiæ asser-
 tor eminentissimus, cum disertè fatetur, *non divino sed hu-*
mano jure prohibitum esse Sacerdotibus conjugium. Cum ve-
 rò idem Bellarminus paulò post jus illud humanum, qvo
 con-

conjugium clericorum sit prohibitum, vocitet *Apostolicum*,
 quasi *Apostolicum* & *divinum* sint opposita; Imò & l. de
 Clericis c. 20. §. contra hos, dicat *votum continentia sacris*
ordinibus annexum esse, ita ut nec ducere uxores, nec uxori-
bus antea ductis uti liceat post ordinationem, positivo quidem
jure sed antiquissimo & æquissimo, quod nullo modo expediat
ut hoc tempore relaxetur. Et lib. i. de Sacram. c. 5. §. sed de-
 buit, statuatur, *Sacerdotum conjugium esse illegitimum & solo*
nomine conjugium, re autem ipsa sacrilegam impudicitiam;
 hinc status controversiæ in eo consistit, prout illum ipsa
 Confessionis nostræ verba indigitare videntur; *an cælibatus*
s. votum continentia jure Apostolico antiquissimo æquissimo sa-
cris ordinibus sit annexum? Et, cum usus conjugii omnibus
 personis ad hoc idoneis, adeoque etiam Ministris Ecclesiæ ju-
 re divino sit concessus, imò & jure divino Apostolico, an-
 tiquissimo Ministris Ecclesiæ licitus, num *humana lege & pote-*
state Conjugium tanquam aversa & crimen interdici personis in
sacris ordinibus constitutis debeat, ita ut nec ducere uxores neq;
uxoribus antea ductis uti liceat post ordinationem, adeoque conju-
gia ab hismet contracta sint nulla & invalida atq; ut illegitima
soloq; nomine conjugia sint dissolvenda? Negantem sententi-
 am, quæ nostra est, & præcipua Articuli hujus argumenta,
 sententiam nostrā de *conjugio clericorum* confirmantia, D. d.
 ex ipsius *Juris Pontificii*, quod *Canonicum* dicitur & ad sta-
 biliendam Pontificis Rom. auctoritatem vel maximè dirigi-
 tur, totq; voluminibus Adulatorum Romanensium ado-
 ratur, ad quod etiam Augusti piiq; Confessores hoc ipso
 Articulo II. Abusum semel iterumq; provocant, ex hu-
 jus inquam *Juris Pontificii* monumentis, contra *Papatum pro-*
prio Canonum gladio jugulandum, fortiter militantibus, qua
 cœpimus pridem methodo, admixtis identidem ipsorum
 quoq; Canonistarum aliorumq; Doctorum Pontificiorum
 testimoniis communiemus.

TH. I.

Sacris Ordinibus s. Ministerio Ecclesiastico Calibatus non est jure Apostolico antiquissimo æquissimo annexus, ita ut Ministris Ecclesia, qui donum continentia hauri sentiunt adeoque ad cælibatum non sunt idonei, sine crimine contrahere matrimonium liceat, contractumque est legitimum.

ITa Augustani docent Confessores, contra Papistas, quorum Antesignanum jam antè audivimus differentem. Ita enim Concilium Trid. sess. 8. can. 9. *Si quis dixerit, Clericos in sacris ordinibus constitutos, vel Regulares castitatem solenniter professos, posse matrimonium contrahere, contractumque validum esse, non obstante lege Ecclesiastica vel voto, posseque omnes contrahere matrimonium, qui non sentiunt, se castitatis (et si eam voverint) habere donum, anathema sit.* Ulterius progrediuntur Costerus & Gretserus: Ita enim hic in histor. ordinis Jesuit. p. 115. *has & alias ob causas verissime scripsit Costerus noster (sc. in Enchirid. cap. de cœlibatu cler. prop. 9.) Sacerdotem si fornicetur, aut domi concubinam alat, tametsi gravi sacrilegio se obstringat, gravius tamen peccare, si matrimonium contrahat: quia etiam si Sacerdos nuptias celebret, nuptiæ tamen nullæ sunt, neque uxor illa legitima sit uxor, sed scortum manet, cum Sacerdos ad matrimonium contractum sit inhabilis.* Non tamen, omnes ordinis sacros, sed tantum majores à conjugio arcent; Lectoribus verò & similibus concedunt. conf. c. Lectores 8. & c. seriatim 14. dist. 32.

§. 2. Contra has similesque Pontificiorum assertiones, in ipso Confessionis nostræ Articulo breviter ac nervosè refutatas, thesi nostræ suffragatur Jus Canonicum. Nam (1) inter *canones Apostolorum*, per Clementem Episcopum, ab Apostolo Petro Romæ ordinatum, in unum congestos (quos quidem Pontificii, præcipuè Bellarminus, tanquam genui-

genuinos Apostolorum Canones passim pro sua citant heterodoxia, adeoque auctoritatem ipsorum, & hinc pro nostra orthodoxia argumentandi rationem subterfugere nequeunt, quos item suos fecit jus Canonicum, cum eosdem non tantum dist. 6. can. 2. 3. & 4. plurimum commendavit, verum suo etiam Decreto annexuit; nos tamen pro Apocryphis meritò habemus, suffragante Isidoro c. canones 1. dist. 6. & Gelasio c. sancta 3. dist. 15.) talem num. 5. recenset canonem: *Episcopus aut Presbyter aut Diaconus uxorem suam prae-textu religionis non abjicit: si abjicit segregator à communione, si perseveraverit, deponitur.* Ecce canon hic Apostolorum, cum canonicis eorundem Apostolorum Epistolis 1. Tim. 3. 2. & Tit. 1. 6. quæ Episcopum & Diaconum unius uxoris Virum oportere esse dicunt, exactè concordans juriqve Pontificio insertus, in faciem Sedi contradicit Romanæ, quæ ceteroquin Apostolica salutare amat.

§. 3. Deinde productum canonem Apostolorum non tantum allegat Jus Canonicum c. si quis docuerit 14. dist. 28. (teste Rubrica & glossa) his verbis: *Si quis docuerit Sacerdotem sub obtentu Religionis propriam uxorem contemnere, anathema sit:* Sed etiam Synodus Constantinopolitana Trullana (quam Hadrianus Papa Rom. in Jure Canonico Distinct. 16. can. 5. approbat & cum omnibus suis canonibus recipit) clariùs eundem exponit Canone 13. cujus etiam Canonis Trullani verba Jus Canonicum sua facit, & c. quoniam 13. dist. 31. teste Rubricâ ita proponit: *Quoniam in Romani ordine canonis esse cognovimus traditum* (vel uti Græcum Canonis Trullani Textum ἐπεὶ δὲ ἐν τῇ ῥωμαίων ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ αὐτῇ καὶ παλαιᾷ παραδεδυμένον διέγνωμεν, emendator Gregorianus h. l. reddit: quoniam in Romana Ecclesia loco Canonis traditum esse cognovimus) eos, qui ordinati sunt Diaconi vel Presbyteri debere confiteri (alii: polliceri) quod jam suis non copulentur uxoribus; (alii Græca vertunt: non amplius colligatum

sumiri suis uxoribus) nos antiquum sequentes canonem Apo-
 stolicam diligentia, & constitutiones sacrorum Virorum legales nu-
 ptias à modò valere volumus, nullo modo cum uxoribus suis eo-
 rum connubia dissolventes, aut privantes eos legali propriae u-
 xoris familiaritate. Nec etiam tempore ordinationis suae profi-
 teri cogatur, quod abstinere debeat ab illa familiaritate. Et post
 pauca: Si quis igitur præsumerit contra Apostolicos Canones
 aliquos Presbyterorum & Diaconorum privare contactu & com-
 munionem legalis uxoris deponatur. Similiter & Presbyter aut
 Diaconus, qui religionis causa uxorem suam expellit, excommu-
 nicetur; si verò in hoc permanserit deponatur. Ecce ipsa Ca-
 nonis Apostolici verba, in Concilio Constantinopolitano
 Trullano exposita, inque jure Canonico recepta! An ve-
 rò hæc cum assertione Pontificia, de nexu inter sacros or-
 dines & cælibatu concordant? Potius canon Apostolicus
 jam laudatus hîc approbatur; canon verò Ecclesiæ Roma-
 næ antiquatur, conjugia ante ordinationem inita confir-
 mantur, & ne votum cælibatus ab ordinando exigatur, se-
 verè prohibetur.

§. 4. Ne quis verò excipiat, Canonem Apostolicum
 non prohibere separationem quoad thorum, sed tantum quo-
 ad curam (uti quidem Leo IX. Papa in Jure Canonico c. o-
 mnino, II. dist. 31. arguit dicens: Omnino confitemur, non li-
 cere Episcopo, Presbytero, Diacono, Sub-Diacono propriam ux-
 orem causa Religionis abjicere à cura suâ, scilicet ut ei victum &
 vestitum largiatur, non ut cum illa ex more carnaliter jaceat.
 Sic & Sanctos Apostolos legimus egisse, B. Paulo Apostolo dicente:
 nunquid non habemus potestatem mulierem sororem circumdu-
 cendi, sicut fratres Domini & Cephas? &c. Proinde contra ex-
 ceptionem illam urgemus (1) adjecta canonis Apostolici
 verba: prætextu Religionis: Tantum enim abest, ut Presby-
 ter prætextu Religionis aut pietatis abjicere possit curam
 separatæ innocentem quoad thorum conjugis, ut religione
 potius

potius & pietate ad curam ejus alliciatur & teneatur. *Causa*
enim *pietatis*, uti loquitur Nicolaus Papa c. nosse 3. caus. 30.
qv. 1. *non operatur impietatem.* (2) Repetimus citatum ex
Synodo Trullana c. qvonam 13. dist. 31. qvi certè canonem
Apostolicum allegans, validitatem conjugii clericorum
peculiariter *quoad thorum* designat his verbis: *Si quis præ-*
sumserit contra Apostolicos canones aliquos Presbyterorum & Di-
aconorum privare contactu & communione legalis uxoris sue,
deponatur.

§. 5. Producimus (3) canonem *Qvi sine* 5. dist. 26.
ex Ambrosio desumptum: *Qvi sine crimine est unius uxoris*
vir, tenetur ad legem sacerdotii suscipiendi. Qvi autem ite-
raverit conjugium, culpam quidem non habet coinquinati, sed
prærogativâ exuitur Sacerdotis. Jam verò ex plurium uxo-
rum prohibitione rectè arguitur, Ministros Ecclesiæ unam
jure Apostolico antiquissimo habuisse & habere posse. Eo-
dem collimat præcedens c. deinde 3. dist. 26. desumptus ex
Epistola Innocentii Papæ ad Ruffum & Eusebium ceteros-
que Macedoniæ Episcopos, ubi Papa (1) contra bigamos
Sacerdotes idem Oraculum Apostolicum producit dicens:
qvis (oro) istud non videat, contra Apostoli esse præceptum, qvi
ait, unius uxoris Virum oportere fieri Sacerdotem (2) conjugii
um non esse crimen docet his verbis: *Uxorem ducere an cri-*
men est? Si crimen est, ergo (præfata venia dixerim) erit au-
ctor in culpa, qvi ut crimina committerentur, in paradiso præ-
cepit, cum ipse eos benedixit (3) subjicit: *non potest inter pec-*
cata deputari, quod lex præcepit & DEus injungit. Et post
paucæ: *Nuptiarum ergo copula, quia DEI mandato perficitur,*
non potest dici peccatum. Ex quibus dispalescit, jure Apo-
stolico, in hisce canonibus ex 1 Tim. 3. 2. & Tit. 1. 6. disertè
citato, conjugium non esse crimen vel peccatum, neq; Mi-
nistrum Ecclesiæ, qvi est unius uxoris Vir, esse culpandum
in eo, quod est unius uxoris maritus, adeoque nec conju-
gium

gium cum Ministerio Ecclesiastico ita pugnare, ut in una eademque persona conjungi nequeat, nec cœlibatum jure Apostolico ordinibus sacris esse annexum.

§. 6. Idem probat (4) c. omnino II. dist. 31. qvi Pape Leonis IX. verba contra Epistolam Nicetæ Abbatis (uti canonis Rubrica ostendit) refert supràque jam obiter citatus est. *Omnino confitemur, non licere Episcopo, Presbytero, Diacono, Subdiacono propriam uxorem causa Religionis abjicere à cura sua, scilicet ut ei victum & vestitum largiatur; non ut cum illa ex more carnaliter jaceat. Sic & S. Apostolos legimus egiſſe, B. Paulo Apostolo dicente: nunquid non habemus potestatem mulierem sororem circumducendi, sicut fratres Domini & Cephas? Vide insipiens, quia non dixit (nunquid non habemus potestatem sororem mulierem amplectendi?) sed (circumducendi) scilicet ut de mercede predicationis sustentaretur ab eis, nec tamen foret deinceps inter eos carnale conjugium. Frustra quidem hic est Leo Papa, dum canonem Apostolorum, suprà allegatum, non de separatione quoad iborum sed quoad curam interpretatur (Conf. præced. §. 4.) & hoc fine verbum circumducendi in loco Apostolico non de amplexu conjugali sed de cura saltem ac sustentatione uxoris exponit; frustra quoque est recens emendator Gregorianus, ad hunc canonem scribens: ut igitur ex his auctoritatibus apparet, Sacerdotes uxoribus, quas in Laicali habitu, vel in minoribus ordinibus constituti sibi legitime copularunt, necessaria ministrare, debita verò reddere non valent. Hoc enim à Papa & Emendatore dicitur, non verò probatur. Contrà c. quoniam 17. dist. 31. præced. §. 3. productus, & locus alius Paulinus 1 Tim. 3. 2. Episcopus sit unus mulieris vir, ut & praxis Ecclesiæ veteris & purioris, quam sequenti exponemus thesi, satis ostendunt, verbum circumducendi non de curâ saltem, sed de amplexu etiam & communione s. consuetudine conjugali esse accipiendum. Interim tamen rectè Leo Papa & ex eo*

eo Jus Canonicum (sicut Clem. Alexandrinus l. 3. Strom. Tertullianus in Exhort. ad castitat. c. 8. & nostrates) hic locum Apostolicum i. Cor. 9. 5. *Nunquid non habemus potestatem Sororem mulierem circumducendi, sicut fratres Domini & Cephas?* non de pijs fœminis, quæ sequebantur Apostolos iisque ministrabant (quæ ceteroqui absona est Bellarmini l. de cleric. c. 20. item Salmeronis, Bened. Justiniani, Tirini Jesuitæ aliorumq; Pontificiorum recentiorum sententia) sed de conjugibus Apostolorum accipiunt (id quod etiam Andr. Dudithius Episcopus Qvinvecclesiensis in *Demonstr. pro Conjugio Clericorum* p. 65. pluribus demonstrat) cur enim voci: *Sororem*, Apostolus addidisset *mulierem*? certe ad significandum *sexum* sola suffecisset vox ἀδελφὴ h. e. *soror*: quemadmodum alibi illa pro *fideli* s. *Christianâ* adhibetur, omisso vocabulo γυναῖς h. e. *mulieris* i. Tim. 5. 2. Tit. 2. 3. Philem. v. i. Rom. 16. 1. Vocem verò γυνή plerumque *uxorem* denotare, & hunc ipsum Apostolum cap. præced. 7. i. ad Cor. cum de uxoribus loquitur, non alio quam hoc, vocabulo γυνή uti, & i. Tim. 3. cum Episcopum vult esse *unius uxoris maritum*, eandem vocem γυναῖς usurpare, dictus Dudithius l. c. urget. Quid? quod mulieribus, quæ Apostolos sequebantur iisque ministrabant, Ecclesiæ sublevabantur; hæ autem, quas Apostoli quidam circumdlexerunt, Paulusq; & Barnabas circumducere potuerunt, easdem gravassent (conf. circumstantiæ textus) E. sorores h. l. non fuerunt fœminæ, Apostolis saltem ministrantes, sed uxores. Neq; etiam ministeria piarum mulierum, quas Apostoli & tota illa Antiquitas appellavit *sorores*, Apostolus est averfatus. Conf. Rom. 16. 1. 2. 3. 6. 12. 13. 15. &c. Aliud quoq; est *circumducere*, quæ vox circumducentis auctoritatem in eum vel eam, quæ circumducitur, notat; aliud *sponte sequi*: de illò Paulus l. c. de hoc Pontificii eundem locum depravantes loquuntur. Aliud deniq; est *potestas* circumducendi

B

lierum

circumducendi mulierem Paulo concessa; aliud verò *potestas* mulierum *sponsæ sequendi Apostolos*: de priori disertè loquitur Apostolus; posterius verò obtineret, si Adversariorum sententia staret. Adeoq; ex illo Apostoli ad Corinthios, qui disertè ex ipsius Papæ jurisqve Canonici mente protestatur, *se habere potestatem circumducendi uxorem*, clarissimè constat, cælibatum necessario vinculo & jure Apostolico antiquissimo non esse Ministerio Ecclesiastico annexum, sed conjugium cum Ministerio in eadem persona conjungi posse &c. Licet autem vel maximè ponamus, quosdam Apostolos, neglectâ potestate uxores ducendi, ab usu conjugali abstinuisse; ex illo tamen singulari continentia conjugalis Apostolorum exemplo, non quiret inferri generatim, omnibus Ecclesiæ ministris à conjugii usu penitus esse abstinendum.

§. 7. Ulterius (§) ipsum quoque Gratianum, Compilatorem primæ Juris Canonici partis, quæ *Decretum* appellatur statuere, quod Cælibatus antiquissimo Jure Apostolico non fuerit cum Ministerio Ecclesiastico conjunctus, ostendunt (1) sequentia ejus verba ad c. sors 1. caus. 26. q. 2. *Antequam Evangelium claresceret, multa permittebantur, quæ tempore perfectionis disciplina penitus sunt eliminata. Copulationemque sacerdotalis vel consanguineorum nec legali, nec Evangelia vel APOSTOLICA autoritate prohibetur; Ecclesiastica tamen lege penitus interdicitur.* (2) Illud probant verba ejus ad c. Cenomanensem 13. dist. 56. quo Urbanus II. Papa Rom. dicit, *Cenomanensem electum, eo quod Sacerdotis dicatur filius, non esse rejiciendum.* Verba verò Gratiani sic habent: *Cum ergo ex Sacerdotibus nati in summos Pontifices legantur esse promoti, non sunt intelligendi de fornicatione, sed de legitimis conjugiiis nati, quæ Sacerdotibus ante prohibitionem ubiq; licita erant, & in Orientali Ecclesia usq; hodiè eis licere probantur.* Mentem Gratiani ipse juris Canonici recens emen-

mendator Gregorianus ita ad hunc canonem explanat: *Hic ostendit aperte Gratianus, se in ea fuisse opinione, aliquando in Latina Ecclesia Presbyteris etiam licuisse uti Conjugio, quod in Ecclesia Græcorum & olim & nunc permixtum est.* Hactenus ille. Notanter certè Gratianus h. l. dicit (1) ante prohibitionem: hinc enim sequitur, conjugium Ministrorum non semper fuisse prohibitum, sed jure Apostolico antiquissimo licitum. (2) *Ubique licita erant:* si enim ubique fuerunt licita ministrorum Ecclesiæ conjugia, sequitur non solum in Orientali Græca, sed etiam Occidentali Latina Ecclesia fuisse licita. Et certè, si jure Apostolico cælibatus Ministerio Ecclesiastico esset annexus, Ecclesia Græcorum conjugia Ministrorum perenniter haut probaret. Quod verò perenniter conjugium clericorum in Græca Ecclesia approbatur, ipse testatur Papa Innocentius III. c. cum olim 6. Decretal. Gregor. l. 3. Tit. 2. de Clericis conjugatis, inqviens: *Orientalis Ecclesia votum continentia non admisit.* Consentit Papa Stephanus in Decreto c. Aliter 14. dist. 31. dicens: *Aliter se Orientalium traditio habet Ecclesiarum, aliter hujus sanctæ Rom. Ecclesiæ. Nam earum (Orientalium) Sacerdotes, Diaconi atq; sub-Diaconi matrimonio copulantur, istius autem Ecclesiæ vel Occidentalium nullus Sacerdotum licentiam habet conjugium sortiendi.* Ex quo Canone præterea patet, legem cælibatus non juri divino Apostolico, sed traditioni Ecclesiasticæ originem debere. Ostendunt idem (3) verba ejusdem Gratiani ad c. cum igitur 1. caus. 35. q. 1. *Sicut Apostolus quædam consulendo addidit, quæ Evangelicis præceptis non inveniuntur definita, nec tamen ideo tanquam temeraria vel superflua ab aliis Apostolis sunt repudiata: sic & Ecclesia post Apostolica instituta quædam consilia perfectionis addidit, utpote de continentia ministrorum &c.* Notanter hîc Gratianus dicit, legem de continentia h. e. cælibatu Ministrorum post Apostolica instituta ab Ecclesia fuisse latam. Hinc sequitur Cæli-

batum Clericorum jure Apostolico antiquissimo non esse Ministerio Ecclesiastico annexum, sed ab Ecclesia (sc. Papistica) institutum. Eodem tendunt (4) verba ejus ad c. Syracusanæ 13. dist. 28. qvo Pelagius Papa dicit, qvò *principalis constitutio* (Ergo non ex jure divino vel Apostolica constitutione lex cælibatus originem traxit) *habentem filios & uxorem ad Episcopatus ordinem promoveri prohibeat, ideòq; ordinationem electi à Syracusanis Episcopi conjugati integro ferè anno differre voluerit; tandem verò Syracusanis in voluntatis suæ proposito irrevocabiliter persistentibus cum cautela, ne sc. ille per uxorem filiosve aut propinquam aut domesticam de rebus usurparet Ecclesia, ordinationem illam contra hanc constitutionem principalem concesserit.* Verba autem Gratiani ad h. can. ita habent: *Ecce hac auctoritate electus in Episcopatum non prohibetur habere uxorem & liberos.* Et post pauca: *Sive ergo Presbyter s. Diaconus s. Sub-Diaconus fuerit, apparet quod in præfatis ordinibus constituti licitè matrimonio uti possunt.* Et post alia: *illud autem Neocasariensis vel Ancyranæ Synodi* (de qvo c. Diaconi 8. & c. presbyter 9. dist. 28.) *vel ex tempore vel ex loco intelligitur.* Ex tempore, quia nondum erat introducta continentia Ministrorum altaris. Ex loco, quia utraqve Synodus Orientalis est, & Orientalis Ecclesia non suscipit generale votum castitatis. Ex quibus denuo elucescit licere Ministris Ecclesiæ conjugium inire, adeoque legem cælibatus non ab institutione Apostolica sed Ecclesiastica pendere. Idem deniqve (5) ostendunt ejusdem Gratiani verba, quæ leguntur in principio distinct. 30. & 31. atque ita habent: *Illud autem quod in Canone Apostolorum & in Gangrensi Concilio & in sexta Synodo legitur* (de quibus supra §. 2. 3. & 5.) *ex causa consideratur & ex tempore.* Causa fuit hæresis Manichæorum &c. Tempus quoque, quia nondum erat institutum, ut Sacerdotes continentiam servarent. Equidem recens emendator Gregorianus posteriora Gratiani verba:

verba: *nondum erat institutum* &c. de solis intelligenda Sub-Diaconis arbitratur; Verum Gratianus, non de Sub-Diaconis speciatim, sed de *Sacerdotibus generatim* verba facit; Id quod ejusdem verba ad c. de Syracusanæ 13. dist. 28. notata pauloque antè adducta, confirmant, quibus similiter generatim de *Ministris altaris* testatur, quod *illorum continentia nondum fuerit tempore Synodi Ancyranæ introducta.*

§. 8. Deniq; (6) facere non possumus, quin etiam *Glossatorem* Juris Canonici causæ nostræ Patronum advocemus. Ita verò ille ad citatum supra c. de Syracusanæ 13. dist. 28. *Non repellitur quis* (qvo minus ad Episcopatum promoveatur) *propter uxorem vel filios, cum hoc permittat Apostolus.* Si enim Apostolus permittit conjugium Ministrorum Ecclesiæ, Ergo jure Apostolico illud Ministerio Eccl. non est annexum. Et ad c. cum in præterito 3. dist. 84. qvo continentiam in omnibus servare jubentur, qui sacramentis divinis inserviunt, idem Glossator scribit: *Dicunt, quod ista capitula facta fuerunt ante tempus Gregorii, qui introduxit continentiam Ministris dist. 31. c. ante triennium, i. e. Sub-Diaconibus. Presbyteris verò & Diaconibus Siricius introduxit. Imo dicunt, quod olim Sacerdotes potuerunt contrahere ante Siricium.* Si verò tempore Paparum Gregorii & Siricii cælibatus demum est introductus, E. non jure Apostolico antiquissimo ordinibus Sacris est annexus.

§. 9. Possemus his Canonum monumentis plura Canonistarum quoque aliorumq; Ecclesiæ Papisticæ Doctorum sociare testimonia, si nullam instituti rationem habere vellemus. Operæ tamen non fuerit contemnendæ pretium, si unum alterumqve & cum primis *Abbatem Pannormitanum*, cujus in Concilio Basiliensi autoritas eminuit, nostræ pariter causæ Patronum allegemus, antequam ad alia abeamus. Ille enim in c. licet 6. Decretal. Greg. I. tit. de Electione, disertè testatur, *ex scripturis probari non*

posse, quod calibatus Sacerdoti sit necessarius. Et post alia:
Si, inquit, clare constat de matrimonio Papæ (sc. ante Papa-
tum contracto) tunc aut uxor inducetur ad continentiam, aut
si noluerit, reddat debitum, & nihilominus stet in Papatu;
quia non repugnat substantia Papatus s. clericatus. Nam &
Petrus habebat uxorem, cum promoveretur in Papam; conti-
nentia autem processit ex constitutione Ecclesiæ. Unde videmus
quod Presbyteri Græci sine peccato contrahunt matrimonium.
Audire quoque hic meretur Durandus Mimatenfis Episcopus,
vulgo Speculator dictus, ex eo quod Autor est Speculi Juris.
Hic enim in libro de modo celebrandi Concilii, circa A. 1300.
jussu Papæ Clementis V. conscripto p. 2. tit. 46. ita scribit:
frustra & incassum hætenus Sacerdotes ad castitatem sunt co-
acti, cum Græci Sacerdotes jus matrimonii habeant, idq; etiam
Apostolorum tempore in usu fuerit. Adstipulatur Thomas de
Vio Cardinalis Cajetanus, qui Tom. 1. opusc. tractat. 27. nec
ratione, inquit, nec auctoritate probatur, quod absolute loquen-
do Sacerdos peccet matrimonium contrahendo &c. Et hinc
colligit, Sacerdotium non dirimere contractum matrimonii si-
ue ante sive post, seclusis omnibus legibus Ecclesiasticis, stando
tantum in his, quæ à Christo & Apostolis habemus. Si igitur
juxta citatos Juris Canonici & Ecclesiæ Papisticæ Docto-
res lex calibatus ex constitutione Ecclesiæ processit, &
conjugium tempore Apostolorum in usu fuit, & Petrus
Apostolorum princeps ac Papa (ex hypothesi loquimur)
uxorem habuit, Græciq; Presbyteri sine peccato conju-
gium contrahunt, nec Sacerdos peccat matrimonium
contrahendo, nec Sacerdotium dirimit contractum ma-
trimonii, certè thesis nostra maximè clarescit, sc. cæli-
batum jure Apostolico antiquissimo æquissimo sacris or-
dinibus non esse annexum, nec conjugium tanquam cri-
men Ministris Ecclesiæ humanis legibus interdici posse,
nec contractum esse invalidum & illegitimum, nec adeo
dissolvendum.

TH. II.

TH. II.

In Ecclesia veteri & puriori inde ab Apostolorum temporibus per multa secula ministris Ecclesiae licuit conjugium, adeoque hodie iisdem matrimonium de jure naturae & divino licitum est; incivilliter verò à Papis contra ipsos etiam canones, factos non tantum à Pontificibus sed & à laudatissimis Synodis, conjugia sunt prohibita & praesentia perperam distracta.

SIC Augustana Confessio docet hoc Articulo, post illa verba: *constat etiam in Ecclesia veteri &c.* idque contra Pontificios, statuentes, inde ab Apostolorum temporibus Episcopos aliosque Ecclesiae Ministros cælibes fuisse; speciatim contra Bellarminum, qui non erubescit asserere, à tempore Apostolorum omnes Episcopos, Presbyteros, aliosque Ecclesiasticos, quorum vitam habemus, & quos unquam laudatos audivimus, à coniugiis sive continentes fuisse neque ullum exemplum probati Viri in contrarium afferri posse.

§. 2. Ceterum periclitaretur Jus Canonicum, si illa Bellarmini assertio obtineret. Nam (1) c. Osius 2. dist. 56. multos Pontifices Romanos ex Sacerdotum conjugiiis natos disertè ex Damaso Papa recenset: *Osius Papa fuit filius Stephani Sub-Diaconi. Bonifacius Papa fuit filius iucundi Presbyteri, Felix Papa Felicis Presbyteri de titulo fasciole. Agapitus Papa filius Gordiani Presbyteri. Theodorus Papa Theodori Episcopi de civitate Hierosolyma. Silverius Papa Silverii Episcopi Romae. Deus dedit Papa filius Stephani Sub-Diaconi. Felix enim tertius natione Afer ex Patre Episcopo Valerio natus est. Complures etiam alii inveniuntur, qui de Sacerdotibus nati Apostolica sedi praesuerunt. Similiter etiam Platina in vitis Pontificiorum de aliis Pontificibus testatur, nempe de Johanne XI. Johanne XIV. Johanne XVI. Hadriano II. &c. quod filii Sacerdotum fuerint. Hinc Georgius Vicelinus, Pontificiae dignitatis Assertor alias fidelissimus in *Compend. de semitis**

semitis antiquis plures recenset Episcopos & Presbyteros primitivæ Ecclesiæ uxoratos, & de Aug. confessione h. m. testatur. Liber rectè asserit, cum ait, constitutionem istam humanam, quæ prohibetur conjugium Presbyteris ac distrabitur contractum, pugnare cum jure natura & divino, cum veterum Synodorum constitutionibus, cum exemplis veteris Ecclesiæ, imò cum exemplis etiam Romana Ecclesiæ, quæ erat circa 500. annos. Nec hoc omne punctum de Clerogamia largiremur libro (Aug. Confessione) nisi ferè idem traderet Ecclesiæ, nec reclamaret (cælebatui) veteris Ecclesiæ indubitata praxis. Et post alia: In primitiva Ecclesiæ Christi tam orientis quàm occidentis duravit Clerogamia improhibita. Et perduravit improhibita, quia Apostolica, usq; ad tempus prohibitionis primaria per Siricium ex Calixtum II. facta; post secundaria prohibitiones secuta sunt &c.

§. 3. Porro contra Pontificios, asserentes in Ecclesiâ inde ab Apostolorum temporibus obtinuisse Clericalem Cælibatum, suffragantur nobis alii canones Juris Canonici, ab ipsis ut plurimum Pontificibus & Conciliis laudatissimis facti, ad quos Augustana Conf. hoc Articulo provocat dicens, contra Canones ab ipsis Pontificibus & laudatissimis Conciliis factos prohibita & distracta esse præsentia Clericorum conjugia. Et quidem (1) c. Apostolica 12. dist. 56. ex Alexandro II. Pontifice desumptus: Apostolica autoritate precipimus vobis, ut si eum, qui ab Ecclesiâ receptus est, altero digniorem esse, Canonicamq; ejus electionem probaveritis, sulti nostra autoritate consecretis. Nam pro eo, quod filius Sacerdotis, si cetera virtutes in eum convenient, non rejicimus sed recipimus. (2) seqv. c. Cenomensem 13. dist. ead. ex Urbano II. Pontifice Rom. citatus: Cenomensem electum pro eo, quod filius Sacerdotis dicitur, si cetera virtutes in eum convenient, non rejicimus. &c. Jam verò si Sacerdotes in veteri Ecclesiâ habuerunt filios, certè non fuerunt cælibes. Neq; verò filii

filiis Sacerdotum intelligendi sunt ex fornicatione, sed de legitimis conjugis nati, quæ Sacerdotibus ante prohibitionem ubique licita erant, uti ipse Gratianus ad c. Cenomensem commentatur, quæ verba ejus jam thes. præced. notavimus, & Emendator Gregorianus connotat dicens, Gratianum in eâ fuisse opinione, aliquando in Latina Ecclesia Presbyteris licuisse uti conjugio.

§. 4. Eodem collimat (3) c. Episcopus'23. caus. 12. quæst. 1. ex concilio Antiocheno desumptus. *Episcopus si videlicet & tegumento minimè contentus fuerit, convertat autem res Ecclesiæ in suos usus domesticos & ejus commoda vel agrorum fructus non cum presbyterorum conscientia diaconorumque pertrahat, sed horum potestatem domesticis suis aut propinquis aut fratribus filiisque committat, ut per hujusmodi personas res Ecclesiæ ledantur, Synodo provincia pœnas iste persolvat.* (4) c. Sint manifestæ 21. caus. & quæst. iisdem ex Canonibus Apostolorum: *Sint manifesta res propria Episcopi (sitamen habet proprias) & manifesta Dominica: ut potestatem habeat de propriis moriens Episcopus sicut voluerit & quibus voluerit, derelinquere &c. Fortassis enim aut uxorem habet aut filios, &c.* (5) c. legant 5. dist. 37. ex Hieronymo. Ex quibus denuo patet, Presbyteros in veteri Ecclesia habuisse filios adeoque fuisse uxoratos.

§. 5. Excipere quidem hîc solent, Canones hujus & præcedentis §. de matrimonio ante susceptum ordinem contracto, filiisque ante eundem genitis esse intelligendos: ira enim recens Emendator Gregorianus ad citatum c. Cenomenensem dist. 56. protestatur, *dicendum sc. esse, illos Presbyterorum filios, antequam Patres ipsorum ullo sacro ordine essent decorati, fuisse generatos.* At verò contrarium patet ex c. Diaconi 8. dist. 28. de quo deinceps §. 8. Idem quoque ex aliis patet documentis planè vetustis, ex quibus unum de uxorato Episcopo ex Bruschio in Catalogo Episcoporum Cburiensis

C

ensum adscribam, cujus verba sic habent: Paschalis XIV. Episcopus Comes Brigantinus, Vigili Præsidis Rhatia filius, Churiensis Episcopus habuit uxorem, Dominam Esopejam Comitissam de Rhatia alta, quæ & jam in vetustis diplomatibus nominatim ponitur, & se subscripsit Antistitam Churiensem, præsertim in fundatoris literis vetustissimi Monialium Cœnobii Caczes, in Tumiliaſca supra Rhetiam siti. Ejus Cœnobii fundatores fuerunt iste Paschalis Episcopus, & ejus filius Victor, successor Patris in Episcopatu: Prima ejusdem Abbatissa legitur fuisse Domina Vesphula, Paschalis Episcopi ex Esopeja Coniuge filia. Cujus soror Ursicina, ejusdem loci Monialis fuit. Bucelinus in Catalogo Episcoporum Churiensium, de Victore filio Paschalis, & successore dubitat, an forte non filius sed nepos fuerit: sed inscriptio monumenti diserta est, cujus hæc verba: Victor Episcopus Curiensis una cum Matre sua fundator hujus Monasterii. Et cum eo Paschalis Episcopus Curiensis Genitor & Antecessor ejus.

§. 6. Huc facit (6) c. placuit 10. caus. 33. qv. 2. ex Concilio Toletano: Placuit ut si quorumcunque clericorum uxores peccaverint, ne forte potestatem peccandi plus habeant, accipiant mariti earum hanc potestatem præter necem custodiendi ac ligandi in domo sua, ad jejunia salutaria &c. (7) c. his igitur 3. dist. 23. ex Isidoro. Qui divinis cultibus se mancipandos student exhibere, viduarum & virginum frequentationem fugiant, contubernia extranearum faminarum nullatenus appetant, castimoniam quoque inviolati corporis perpetuo conservare studeant, aut certe unius matrimonii vinculo fœderentur. Ergo Clerici in veteri Ecclesia libere usi sunt conjugio. Idem probant Canones Apostolorum, Juris Canonici & Synodi sexta, præced. thesi jam producti. §. 3.

§. 7. Facit huc (7) c. si quis discernit 15. dist. 28. Si quis discernit presbyterum conjugatum, tanquam occasione nuptiarum, quod offerre non debeat & ab ejus oblatione ideo se abstinet, anathema sit. Desumpta sunt hæc Canonis verba, teste ejus Rubrica ex Concilio Gangrensi, quod canonem hunc ordine quartum, maximè contra Eusthatium,

um, Ecclesiæ Sebastia, quæ est urbs Armeniæ, Episcopum concepit, supersticiosissimum vitæ Monasticæ admiratorem, uti Gratianus in Jure Canonico refert c. prima ii. dist. 16. §. Tertia: ubi simul testatur, Eusibatum inter alia multa venenosa dixisse, quod nullus in conjugali ordine positus neque ullus fidelis, quinon omnibus renunciaret, quæ possideret, spem apud Dominum haberet. conf. Sozom. l. 3. c. 13. Eundem verò Canonem eodem quo nos fine allegat Alphonsus de Castro l. 13. adversus hæres. voce Sacerdotium hæres. 4. ubi citato Concilii Gangrensis Canone ita ex eodem arguit: *Ex hoc decreto apertissimè constat, non esse lege divina necessarium calibatum ad sacrorum ordinum susceptionem. Constat etiam ex eodem Concilii Gangrensis Canone, quod licuerit Presbytero Conjugato δευτερεύειν, cum tamen precipua causa indicti calibatus sit, quod sacra tractari nisi à puris non oporteat.* Excipiunt quidem Pontificiorum nonnulli, hoc canone illum intelligi, qui habuit uxorem vel conjugatus fuit; verum in canone Græco (quem Glossator Juris Canonici l. c. addit) est vox *γαμήλιος*, quæ significat eum, qui uxorem habet, quod constat 1. ex loco 1 Cor. 7. 10. ubi Apostolus eandem vocem in Dativo plur. adhibet: *τοῖς γαμήλοις παραγγέλλω*, i. e. conjugatis sive uxorem habentibus annuncio. (2) Ex aliorum Pontificiorum scriptis, qui eundem canonem de habente uxorem accipiunt. Andradius enim l. 10. Orthod. Explic. ita ad hunc canonem commentatur: *Concilium Gangrense contra Eusibatum, qui nuptias damnabat, coactum, anathemate eos percellit, qui presbyterorum UXORES HABENTIUM oblationes detrectassent.* Balsamon verò Patriarcha & Archiepiscopus Antiochenus, qui floruit circa Annum 1185. ad eundem: *presens*, ait, canon eos anathematizat, qui non indistinctè communicant sacris *ιερέων ἐχόντων γυναῖκας* i. e. Sacerdotum, qui habent uxores.

§. 8. Pertinent huc (8) speciatim sequentium Conciliorum

cilliorum canones in Jure Canonico adducti. Et quidem
 c. Diaconi 8. dist. 28. qvi Synodi Ancyranæ 10. est: *Diaconi
 quicunq; , cum ordinantur , si in ipsa ordinatione protestati
 sunt , dicentes , velle se habere uxores , nec posse se continere ,
 hi , si postea ad nuptias venerint , maneat in ministerio &c.*
 Hinc enim patet , tempore Synodi hujus , quæ aliquot an-
 nis Nicænam œcumenicam antecessit , licuisse uxorem du-
 cere post ordinationem susceptam & protestationem jus
 conjugii integrum servasse Ecclesiæ Ministris , nisi quis
 promississet continentiam ; quæ tamen obligatio non ex le-
 ge Ecclesiastica sed ex voto promanavit.

§. 9. Huc tendit (9) c. placuit 13. dist. 32. qvi est 3.
 Concilii Carthaginensis V. Equidem prout in Jure ca-
 nonico citatur hic Canon , adversari videtur : *Placuit ,
 Episcopos , Presbyteros , Diaconos , Sub- Diaconos secundum
 priora constituta etiam abstinere ab uxoribus , quod nisi fece-
 rint , ab Ecclesiastico removeantur officio : ceteros verò Cleri-
 cos ad hoc non cogi debere &c.* Verum prout in Græco so-
 nat , inque tom. 1. Conciliorum allegatur , & ab aliis ex-
 ponitur , maximè thesi nostræ suffragatur : ita verò hic
 canon Tom. I. Conciliorum habet : *Præterea cum de quo-
 rundam Clericorum , quamvis erga uxores proprias , inconti-
 nentia referretur , placuit Episcopos & Presbyteros & Diaconos
 secundum propria statuta etiam ab uxoribus continere , quod
 nisi fecerint &c.* Pro eo igitur , quod Gratianus habet :
secundum priora statuta , Tomus 1. Conciliorum legit : *se-
 cundum propria statuta.* In Græco enim est (quod & E-
 mendator Gregorianus hic notat) κατὰ τὰς ἰδίας ὁρμὰς i. e.
secundum vel in propriis terminis h. e. *in præstitutis uniuscu-
 jusq; vicis diebus , vel omni tempore vicis sue , quando sc. sa-
 cra tractant* , uti laudatus supra Theodorus Balsamon Patri-
 archa Antiochenus interpretatur : cujus certè verba ple-
 nè hic merentur audiri , quippe in rem præsentem eximiè
 factu-

factura: Canon, inquit, presentis Synodi convincit, Latinos male de hac re sentire. Dicit enim: Placuit ut Presbyteri & Diaconi & Episcopi propriis terminis etiam à suis uxoribus abstineant, ut ex hoc ostendatur, & Presbyteros & Diaconos & Episcopos cum mulieribus vixisse, nec prohibuit eis Synodus cum ipsis consuetudinem, nisi in propriis terminis i. e. in præstitutis unius cujusq; vicis diebus. Equidem recens Emendator Gregorianus interpretationem hanc in notaz. ad hunc Canonem improbat, dicens: Balsamon interpretatur, tempore vicis suæ, quod ab originali sententia alienum est; sed rationem, cur ab originalis Græci sententia interpretatio ejus sit aliena, non addit. Interim nobis illa probatur, cum jam ante Balsamonem similiter illum Carthaginensis Concilii canonem exponat Concilium Trullense c. 13. Scimus, eos, qui Carthaginem convenerunt, curam gerentes honestatis Ministrorum dixisse, Hypodiaconis sacra mysteria contrectantibus, Diaconis & Presbyteris κατὰ τὰς ἰδίας ὁρὰς, in propriis terminis, etiam uxoribus abstinendum esse, gnaris, cuique rei, suum tempus esse, maximèq; jejuniis & orationi. Oportet enim eos, qui altari assident, quo tempore sacra aggrediuntur, continentes esse in omnibus. Quæ posteriora dicti Trullensis Concilii verba Jus quoque Canonicum sua fecit c. supra citato, quoniam 13. dist. 31. cujus certè canonis Rubrica sequens: Non in perpetuum sed tempore oblationis à complexu suorum uxorum Sacerdotes abstineant, cum Balsamonis sententia pulchrè concordat. Verba verò ipsius Canonis paulò immutata sic habent: oportet eos, qui altari ministrant, in tempore oblationis (al. tractationis) sanctorum, continentes esse in omnibus, ut à DEO possint consequi, quæ simpliciter postulant. Videntur hi canones atque Auctores id collegisse ex loco 1 Cor. 7. 5. abstinete vos ad tempus, ut vacetis orationi, prout ille in Jure Canonico allegatur c. Nam sicut 5. dist. 31. ubi Papa Innocentius I. addit: Hoc utiq; Laicis præcepit Paulus, multò magis Sacerdotibus, quibus orandi & sacrificandi iuge est sacrificium. Rectissimè ergo Balsamon ex c. placuit vel potius ex Canone concilii Carthaginensis, verbis paulò antè citatis ita pro nobis collegit: Si Episcopi, Presbyteri & Diaconi tempore Concilii Carthaginensis quàm abstinere debuerunt ab uxoribus suis in propriis terminis b. e. in præstitutis unicuiusq; vicis diebus, vel (ut c. quoniam, exponit) tempore tractationis sacrorum, E. cum mulieribus t. t. vixerunt, adeoq; malè Ecclesia Latina (Papistica) sentit, statuens in veteri quoque Ecclesia ministris Ecclesiæ matrimonium fuisse prohibitum. Vid. Pandectæ Canonum SS. Apostolorum & Concil. Græc. cum notis Balsamonis, Zonaræ & c. Tom. I. §. 10. Præcipuè verò Papisticam antithesin infirmat, nostramque thesin confirmat (10) Synodus Nicæna, Oecumenica prima, Seculo 4. celebra-

lebrata, quippe quæ in sententiam Paphnutii transit, conjugium Sacerdotale asserentis, quam certè sententiam Jus quoque Canonicum suam fecit c. Nicæna 12. dist. 31. qui ita habet: *Nicæna Synodus corrigere volens hominum vitam in Ecclesiis commonentium, posuit leges, quas Canones vocamus, in quorum tractatu videbatur aliquibus introducere legem, ut Episcopi, Presbyteri, Diaconi & Sub-Diaconi cum Conjugibus, quas ante consecrationem duxerant, non dormirent.* Surgens autem in medio Paphnutius confessor contradixit, honorabiles confessus nuptias, & castitatem esse dicens, cum propria conjuge concubitum, suavitque Concilio, ne talem ponerent legem; gravem esse asserens causam, quæ in ipsis aut eorum conjugibus occasio fornicationis existeret. Et hæc quidem Paphnutius (licet nuptiarum esset inexperitus) exposuit, Synodusque laudavit sententiam ejus & nihil ex hac parte sancivit, sed hoc in uniuscujusque voluntate, non in necessitate dimisit. Canon hic, teste ipso Gratiano, Decreti compilatore, verbis paulò ante Canonem hunc adscriptis, ex *Historia Tripartita* l. 2. c. 14. est desumptus. Ejusdem historię mentionem habent *Socrates* l. 1. Hist. Eccl. c. 12. edit. Græc. *Sozomenus* l. 1. hist. c. 22. *Gelasius Cyzicenus* l. 2. Actorum Concil. Nicæni c. 33. *Nicephorus* l. 8. c. 19. *Petrus Crabbe* Tom. 1. Concil. in Actis Concil. Nicæni, eandemque probat *Vasquez*, &c. Ut adeò frustra sit *Bellarminus*, qui veritatem ejus in dubium vocare conatur. Quæ restant, alii DEO dante occasione reservamus.

Ad

Lectissimum Dn. RESP. LECTOVIVM,

In Collegio Theol. Disputatorio super Form. Conc. superiori anno

Auditorem, Resp. & Opponentem solertissimum,

Jam de Conjugio Clericorum publicitus disputaturum,

CEu ovis * eximiâ lucis probitate Lycei,
Pastor ut hinc ovium lectior esse queas:

(Quod Tua vel præsens hæc Dissertatio signat,
Legitimum Cleri quæ probat esse thorum)

Sic quoque non dubites, quin mox Tibi providus Æther
Sit Sociam lecti sitque daturus oves.

Lectus * ovi, lectoque datus LECTOVIVS ipsâ
Firmabit praxi, quod modò verba docent.

Interea DEUS omne Viri felicitet ausum,
Ut vice * Solis eat, luceat * usque suis!

* *Lectovivus*: Anagr. 1. *lucet ovis*,

2. *lectus ovi*. 3. *Tu vice-Sol*.

4. *O luce tuis!*

LMq

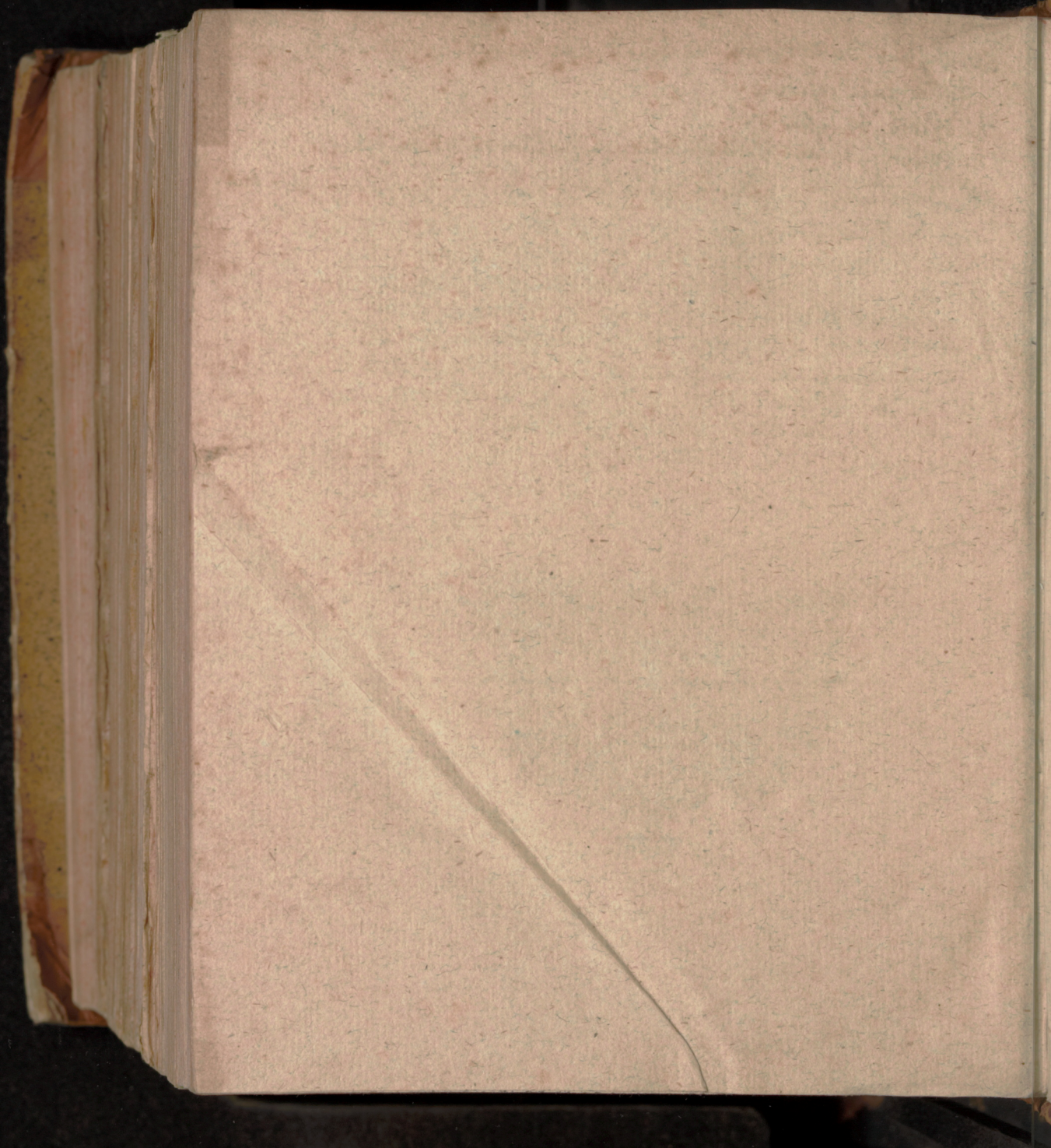
A. D. HABICHHORST, D.

50. Nylins, De reservatione hypothecae a venditore facta in locum
latum pretii residui,
51. Wirth, De usuris,
52. Wilson, De causis contractuum perfectum refundentibus,
53. Numborg, De litteris moratoriis, non quinquevellen ubi dicit,
Numborg.

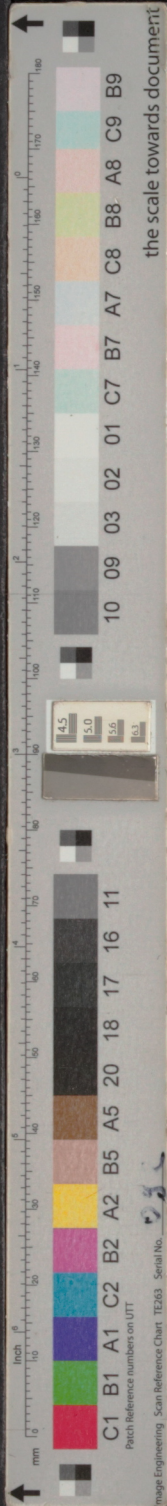

the scale towards document

) ss (
onas non egrediantur, præsertim si ali-
ersonæ cohæreat *Berlich p. 2. concl. 26.*
atorio, quod debitori, fortunæ vitio ad
mitatem redacto, conceditur. Quæ
redis persona cessare possit, hinc here-
ceptio non competit. A negantium
am *Dn. de Freudenberg* / qui magnum
en pro se & opinione sua adducit *concl.*
1.

§. 4.

non obstantibus affirmativam sequen-
inducti tuemur. r. Jure Civ. disposi-
jussores ante valide possint conveniri,
s debitor sit excussus *per Nov. 4. cap. 1.*
i induciæ moratoriæ sint indultæ, ut
s debitum efficaciter exigi nequeat, qui
dejussor pendente dilatione valide con-
quia dies solutionis nondum venit, si
io munitus est, adeoque fidejussor non

affirmativa
vera

Nam certum est per moratorium
num prorogari & diem tunc demum
iæ sint finitæ. *per l. 213. ff. de V. S. 3.*
lamitoso debitori moratorium conce-
psi, sed etiam illis, qui pro eo interve-
luisse censendus est. Hinc prono fuit
iam heredibus debitoris moratorium
ad evitandam contentionem consul-
mina illorum moratorio expresse inse-
asyl. debit. cap. 4. §. 61. 4. quia aliàs
ne inutile esset, omni destitueretur ef-
fectu